

Die uw jeugd vernieuwt
als die van een arend...

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN **705**

G. Gunnink

Ontspannen beginnen

MEDITATIEF **709**

D.J. van Diggele

Geloven in de Heilige Geest

WANDELEN MET GOD **710**

C.J. de Ruijter

Waar of vals

ACHTERGRONDEN **712**

G.J. van Middelkoop

Keimpe Dijk:

De invloed van God

SCHRIFTSTUDIE **716**

M. van Veelen

Grensovergangen van
de Geest 2

SAMENLEVING **719**

E. van Middelkoop

Zorg voor nabestaanden

en verder...

Meegelezen
Uit de kerken

KERKELIJK LEVEN / G. Gunnink

ONTSPANNEN BEGINNEN

***J**e kunt gelovigen ontmoeten die er grote moeite mee hebben het christen-zijn te beleven als iets **feestelijks**. Geloven? Dat brengen zij eerder in verband met een gevoel van belasting. Want je doet het nooit goed. Altijd weer dat hinderlijke gevoel van te kort schieten. Echt blij komen ze zondags bijna nooit het kerkgebouw uit. Je moet gehoorzaam zijn. Je moet je best doen. Bepaalt het christelijk geloof je niet onophoudelijk bij je falen? En als je dan ook nog ingepeperd krijgt, dat je moet groeien terwijl je beginnening blijft, waar blijft dan de blijdschap?*

Behaaglijk?

We maakten uit de gereformeerde leer op, dat een christenmens in dit leven een beginner blijft. En dat het goed is dat hardop tegen elkaar te zeggen. Zo schep je een open klimaat, waarin je je niet door teleurstellingen over de aanwezigheid van veel zwakheid bij je zelf en in de kerk uit het veld laat slaan. Ik ben er van overtuigd dat we hier te

maken hebben met een punt dat veel belangrijker is dan velen vermoeden. Neem alleen al het schrijnende verhaal over de 'Jonge Christen' in het Nederlands Dagblad (ZOZ, 17 mei 1997). Hij loopt onder meer vast, omdat hij teleurgesteld is over zijn medereizigers. Je komt het ook bij veel jonge kerkverlaters tegen: niet kunnen omgaan met het feit dat je in de kerk zoveel dingen te-

genkomt die mager en armetierig zijn. Daarom is het zo belangrijk dat we in de kerk naar elkaar leren kijken als mede-leerlingen en mede-beginners. Dan voorkom je *idealisme*, dat alleen maar op pijnlijke teleurstellingen *kan* uitlopen. Daarover ging het eerste artikel: *over* de zwakheid van de *christenen*. Maar de idealen moeten blijven! Dat is nu precies waar beginners voor mogen staan: *voor* idealen *zonder* idealisme. Want het wordt echt gevaarlijk, wanneer we *ons* bij het begin *behaaglijk* gaan voelen. Je lekker voelen bij te weinig, dat kan niet. Hoe kan een leerling zich prettig voelen, als hij steeds in

groep 1 blijft zitten? Het starter-zijn kan zomaar een *statisch beleefde status* worden waarachter het prettig schuilen is. 'Laat mij *van* Uw grote kudde maar een heel klein schaapje zijn', zo sprak het gemeentelid dat *vermaand* moest worden. Graag heel klein. *Nee* dus. Want de schok van de tweede geboorte mag dan gedempt worden *door* de schokdemper van het verbond, de kracht van *de* schok *werkt* een leven en een eeuwigheid *lang* door! *Daarover* ging het in het tweede *artikel*: over de kracht van de Heilige Geest. In dit derde *artikel* tenslotte een paar *opmerkingen* over de heiliging als geschenk van *Christus'* Geest.

concentreren – *krijgt* dit een sterk accent. Dat geldt zowel het eerste begin (de tweede *geboorte*) als het *vervolg* (de groei van de pasgeborene) van het nieuwe leven. God is in *zekere zin* nu al 'alles in allen'. Hij brengt alles in allen tot stand (DL III/IV, 14). *Wat* het begin *betreft*: niet *alleen* het beloven, ook ons geloven is het *werk* van Gods Geest. Niet alleen het feit dat God *zijn* volle hand naar *mij* uitsteekt, maar ook dat ik *mijn* lege hand ophoud is aan Hem te danken. *Zonder* ons wordt de wedergeboorte in ons gewerkt. Al sluit dit het gebruik van het evangelie als zaad van de *wedergeboorte* niet uit (DL IV, 12 en 17).

De opgetogenheid van de belijdenis wordt alleen maar groter, *wanneer* blijkt dat je ook het vervolg aan Christus kunt overlaten. Bij mijn verlossing is de hele heiliging inbegrepen! Het bloed van *Christus* is niet zonder de Geest van *Christus*. Christus heeft me beloofd, dat ik met zijn bloed én Geest gewassen ben – *een* uitdrukking die in Zondag 26 *zelfs* drie maal voorkomt.

Rooms gebleven?

Ik loop er nog *vaak* tegenaan dat gereformeerde christenen op dit punt rooms zijn gebleven. Niet in theorie, maar in het geloofsbewustzijn.

Dat je voor de vergeving van al je zonden maar bij *één Persoon* aan het goede adres bent, daar leggen wij terecht veel nadruk op. En dat onze goede werken niet deugen als middel om met God in het reine te komen, dat weten *we* heel goed. God werpt onze beste *werken* ver van Zich als *we daarmee aankomen* om zijn gunst te winnen. Maar dat het leven naar Gods geboden van a tot z een kwestie van *geloofsvertrouwen* is, daar kunnen we nog altijd heel slecht *mee* uit de voeten. Zodra we de wet in handen hebben voelen we *ons* nog *vaak* aan onszelf overgelaten – en laten

Onbehagen

Want er zijn ook anderen. Bij hen gebeurt het tegenovergestelde. Ze willen niet klein blijven, ze willen juist groeien, zoals bij de doop werd gebeden: 'Geef dat dit *kind* in de Here Jezus Christus zal opgroeien en toenemen'. Maar ondertussen groeit bij hen *een vorm van* permanent onbehagen!

Het zou allemaal anders moeien in je leven. Echt tevreden ben je nooit. Wanneer ben je nu eens echt blij met wat je op een dag gedaan hebt? Het had beter gekund. Je had dankbaarder moeten zijn. Maar je voelt je niet dankbaar. Je hebt *weer* niet *genoeg* je best gedaan en eigenlijk wilde je het niet eens. Je loopt vast in een cirkel van 'christelijke' prestatiedwang. Met andere woorden, de heiliging in je leven is een groot probleem geworden. Een obstakel om ontspannen en blij te geloven.

Christus doet alles

Het eerste en meest beslissende is: Christus doet alles. Vertrouw op Hem. Niet alleen als het gaat om de vergeving van je zonde, maar ook als *het gaat* om de vernieuwing van je leven. In de gereformeerde belijdenis – daar zouden we ons op

KERNREDACTIE:

PROF. DR. M. TE VELDE,
DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP.

OVERIGE REDACTIELEDEN:

DRS. R. TER BEEK, DRS. B. BOS, DRS.
A.L.Th. DE BRUIJNE, DRS. G. GUNNINK,
DRS. B. LUITEN, PROF. DR. C.J. DE RIJ-
TER.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, DRS. C.J. HAAK,
J.M. DE JONG, DRS. J. SMELIK,
DRS. H. YELDMAN.

REDACTIE-ASSISTENT:

W.L. DE GRAAFF, Wortmanstraat 138, 8265
AG Kampen, Tel. (038) 3331201.

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA te Kam-
pen.

ADMINISTRATIE/ADVERTENTIES:

Uitgeverij Oosterbaan & Le Cointre B.V.,
Postrekening 406040 t.n.v.,
De Reformatie, Goes, Postbus 25, 4460 AA
Goes. Tel. (0113) 215591.

ABONNEMENT:

f 85,75 per jaar; f 46,25 per halfjaar: studen-
ten f 70,25 per jaar (binnenland). Buitenland:
f 144,50 per jaar (zeepost).

Een abonnement kan per maand ingaan,
maar slechts beëindigd worden uiterlijk twee
maanden voor het verstrijken van de beta-
lingstermijn (opzegging van jaarabonnement
vóór 1 november, van een halfjaarabonne-
ment vóór 1 juni).

Losse nummers f 1,95 (excl. porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij
de Stichting Bralectah.

Tel. (0521) 515946.

ADVERTENTIES:

Prijs: f 0,84 par mm. Contracttarief op aan-
vraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de
uitgever is het niet toegestaan artikelen uit
dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

we de handen van Christus los. Nu moeten we zelf laten zien wat we als christenen waard zijn. Toch leren we dat al in Zondag 1: de *Heilige Geest* maakt me van harte bereid om voor Christus te leven. Hij doet het.

Heel het beroemde derde hoofdstuk van de HC komt hier in het blikveld. Daarboven staat: 'Onze dankbaarheid'. Onwillekeurig ga je die dankbaarheid zien als de bron van heiliging. Waarom moet ik goede werken doen? Uit dankbaarheid natuurlijk!

Maar het is nooit de bedoeling van de HC geweest deze dankbaarheid als zelfstandige prikkel tot goede werken te zien. Niet onze dankbaarheid, maar de Geest van Christus is de motor achter het christelijk leven.

Dat geeft je de ruimte om niet alles op te hangen aan een bepaald gevoel-van-dankbaarheid dat je al of niet hebt. Je dankbaarheidsgevoel is nogal aan wisselingen onderhevig.

En laten we de les van Guido de Brès niet vergeten: 'Wij zijn aan God dank verschuldigd voor de goede werken die wij mogen doen, en niet Hij aan ons' (24). Met andere woorden: we moeten onze dank niet beperken tot de rechtvaardiging, om vervolgens vanuit onze dankbaarheid 'aan de slag te gaan' met onze heiliging. Laten we liever Christus danken voor het feit, dat Hij met ons aan de slag ging en goede dingen uit onze handen liet komen!

Wij moeten

Nog even naar Zondag 32. Daar wordt gevraagd: waarom moeten bevrijde mensen goede werken doen? Let er op, dat het antwoord deze vraag niet corrigeert. Wij moeten goede werken doen. Het luistert hier nauw. Gods eigen spreken in de Bijbel en ons naspreken in de belijdenis leggen een sterke nadruk op geloof alléén. Dat is het hart van het evangelie en daar moeten we altijd weer naar toe om ons ei-

gen hart tot rust te brengen. Maar arglistig is datzelfde hart. Nu kan de suggestie makkelijk wortel schieten: 'DUS een heilig leven is niet zo belangrijk, ik leef van genade. Als ik tekort schiet in goede werken, dan is dat minder erg. Er valt met het verkeerde te leven, want het komt aan op geloof alleen'.

Maar: dat geloof blijft nooit alleen. Want de drijfkracht van de liefde zit er in. Geloof is niet een dode overtuiging.

Geloof is de levensband en liefdesband met Christus.

Het hierboven gesignaleerde probleem – heiliging als zware belasting – los je niet op, door de vernieuwing van het leven van secundair belang te maken. Er gaat in je leven echt een geestelijke strijd losbranden (HC 127). En er groeit een onophoudelijke inspanning om naar als Gods geboden te leven (HC 115). Wij moeten goede werken doen. 'Weest heilig, want ik ben heilig' (1 Petr. 1 : 16).

Belasting?

En toch ontspannen met Christus en met zijn geboden leven – hoe kan dat? Ik verwijs nog een keer naar Zondag 32. Daar schrik je op van een zeer vreemde, maar ook zeer verlossende logica: 'Waarom moeten wij goede werken doen?' Antwoord: omdat Christus ons door zijn Heilige Geest vernieuwt tot zijn beeld! Het is de logica van Paulus: 'Blijft uw behoud bewerken met vrees en beven, want GóD is het die om zijn welbehagen zowel het willen als het werken in u werkt' (Filippenzen 2 : 12, 13). De ontsnappingsroute uit het permanente onbehagen ('ik moet maar ik kan niet') wordt hier aangewezen. Achter het heilige moeten in mijn leven staat een onverwoestbaar vrolijk besef. Christus heeft mijn heiliging al lang geleden verdiend en garandeert me, dat Hij zich door mij niet laat tegenhouden om zijn werk af te maken. De heiliging een zware belasting? Je lost

dat probleem niet op door de last wat minder zwaar te maken. Maar door te zien, dat Christus en zijn Geest deze last op Zich hebben genomen en nemen.

Hoe zou je anders op een blijde, feestelijke manier over de heiliging kunnen spreken? Waarom moeten wij nog goede werken doen? Omdat Christus ze in ons doet. Waarom moet het? Omdat het me gegeven wordt. Wil ik Christus' geboden volbrengen, dan moet ik dat aan Christus overlaten.

Daarom kun je de praktijk van het christelijk leven zo mooi vangen in de term 'vrucht dragen' (o.a. HC 64 en 86, NGB 24, DL I, 12, III/IV, 11). Daar zit de groeigedachte in. Maar dat vanuit de verlossing in Christus. 'Met Christus ben ik gekruisigd en toch leef ik, dat is niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij' (Gal. 2 : 20).

Bang als we zijn om te kort te doen aan de noodzaak van onze inspanning, onze gehoorzaamheid, onze heiliging lopen we steeds het gevaar dit evangelie – want dat is het – te vergeten. 'Ik moet toch dankbaar Gods geboden volbrengen?' Maar wanneer je dat losmaakt van Christus, die alles deed en doet, komt je heiliging in de lucht te hangen. Dat bedoel ik als ik het heb over een rooms restant.

Dat kan heel wurgend gaan worden. Wat een verademing is het, om opnieuw te ontdekken dat Christus je bevrijdt uit een verkrampt heilig moeten. Ook uit een verkrampt: ik-moet-groeien anders deug ik niet. De Geest van Christus die aan je gegeven is zorgt er echt voor dat het helemaal met je in orde komt. Sterker: het is al helemaal in orde voor je gemaakt.

Ik mag ook meedoen

Maar de opgetogenheid over de grootheid van Gods Geest in de heiliging mag nog groter worden. Christus' Geest doet alles, van begin tot eind. Nu komt er nog dit bij: Christus' Geest neemt me ook helemaal in beslag. Christus' Geest

doet alles, maar ik mag er bij zijn. Christus' Geest doet alles, maar *Hij passeert me niet*. Hij schuift je niet aan de kant, maar schakelt je in. Wat zónder ons in ons begon, wordt mét ons voortgezet. De Geest doet alles. Hij doet het zó, dat je mag meedoen. Niet zo, dat ik nu zelf mijn eigen onafhankelijke bijdrage mag leveren. Maar zo, dat de Geest mijn wil buigt, zodat ik Gods geboden mooi ga vinden. Eerst wordt de wil vernieuwd, dat is de kern van de wedergeboorte. Maar door God in beweging gebracht werkt hij ook zelf. Daarom wordt terecht gezegd, dat de mens zelf gelooft en zich bekeert. God maakt de wil geestelijk levend, geneest, herstelt hem en buigt hem liefdevol en krachtig (DL III/IV, 12 en 16). Het heilige moeten wordt een niet anders meer willen.

Groei

Het is verstandig, om daarbij rekening te houden met groei-verschil in de gemeente. Er zijn 'allerheiligen', mensen vol van de Heilige Geest, er zijn mensen die zover nog lang niet zijn. Wij zitten allemaal op dezelfde basisschool, maar de één is net begonnen in groep 1, de ander zit in groep 7.

Neem de zekerheid van het geloof. Die is niet bij ieder kind van God even sterk aanwezig. Er zijn mensen door God uitgekozen, die toch het levend geloof of het vertrouwen met hart en ziel nog niet zo sterk bij zichzelf aantreffen. Laat je niet ontmoedigen, loop niet weg, blijf de levensmiddelen van het geloof gebruiken. En verlang vurig naar de tijd van overvloediger genade. Voel je jezelf een broekje op de leerschool van het geloof, ook jij mag die tijd van overvloediger genade eerbiedig verwachten. God blaast de walmende vlaspit niet uit en breekt het geknakte riet niet (DL I, 16).

En neem de zekerheid van het feit dat God je heeft uitgekozen. Die krijgt niet ieder kind van God in dezelfde levensfase, maar ieder op

zijn tijd. En dat gebeurt niet bij iedereen even sterk in gelijke mate (DL I, 12).

Zo spreekt ook de Schrift. De brief aan de Hebreeënen heeft het over zuigelingen, die nog van melk leven en over volwassenen die stevige kost aankunnen. Dat wordt gezegd tegen mensen, die naar de tijd gerekend al leraars hadden moeten zijn, maar die traag geworden zijn in het luisteren. Dat is de omgekeerde wereld: geen groei, maar achteruitgang. Mensen, die leraars hadden moeten zijn, maar zelfs te klein blijken voor groep 1 en weer terug verwezen worden naar de baby-zorg (Hebreeënen 5 : 11-14). En tegen de Korintiërs, mensen die zich verbeeldden vol van de Geest te zijn, zegt Paulus: melk heb ik u gegeven, geen stevige voeding, want u bent nog vleselijk (1 Korintiërs 3 : 1-3).

Waar verlang je naar?

Geestelijke groei is soms moeilijk te meten en te benoemen. Toen je als kind alles wat je in de Bijbel over God hoorde kinderlijk aannam was geloven in zekere zin veel gemakkelijker dan nu je ouder geworden bent. Nu kun je wel eens jaloers aan die tijd terugdenken. Heb je onderweg niet wat verloren?

Ben je bij het opgroeien bij dat kinderlijk vertrouwen vandaan gegroeid?

Bovendien: er zijn dingen die je erbij leert, er zijn ook dingen die je weer afleert. Je mag mooie ontdekkingen doen, God beter leren kennen. Maar de slang zit je zo op de hielen, dat je ook zomaar weer dingen kwijtraakt. Het Nieuwe Testament ziet niet alleen een positieve lijn, maar wijst ook op de mogelijkheid van het 'verachten' in de genade: dat is het tegenovergestelde van groei (Heb. 12 : 15). Je zit zondags in de kerk en soms ontdek je dat je weer moet leren wat je allang wist, maar wat helemaal naar de achtergrond gedrongen was. Geestelijk groei is niet een gladjes lopend geleidelijk proces, niet een

egale diagonale lijn omhoog.

De grote vraag is daarom: wat wil je, *verlang* je naar heiliging?

Dat accent vind je heel sterk in de gereformeerde belijdenis, die daarvoor verschillende uitdrukkingen gebruikt: honger en dorst naar de gerechtigheid (DL I, 12), begeren hoe langer hoe meer je geloof te versterken (HC 81), een ernstig voornemen om naar al Gods geboden te leven (HC 114), vurig verlangen naar de tijd van overvloediger genade (DL I, 16), en zelfs een dikwijls zuchten van verlangen om uit het lichaam, dat in de macht van de dood is, verlost te worden (NGB 15, Romeinen 7 : 24). Gelovigen oefenen zich in een godvrezend leven en zij verlangen vurig naar het bereiken van de volmaaktheid (DL V, 2).

Een belangrijke vraag is: wat doe ik nu eigenlijk? Ik doe nog te vaak wat ik niet wil. Maar de beslissende vraag in de verhouding tot Christus is: wat wil ik nu eigenlijk?

Waar is mijn hart vol van, waar verlang ik naar?

Beginnende overwinning

En dan blijft het echt niet bij verlangen alleen. Ongerechtigheden hadden de overhand over mij (Psalm 65 : 4). Maar dat is niet de enige waarheid en niet de volle waarheid. Want waar eerst de hardnekkige tegenstand van het vlees de mens helemaal beheerste, *begint* – wéér dat woord, G.G. – nu door de Geest een gewillige en oprechte gehoorzaamheid de overhand te krijgen (DL III/IV, 16). Christus' Geest in beginners is werkelijk aan de winnende hand.

GELOVEN IN DE HEILIGE GEEST

D.J. van Diggele

M meditatief

En wij zijn getuigen van deze dingen en ook de Heilige Geest, die God hun gegeven heeft, dat Hem gehoorzaam zijn.

Handelingen 5 : 32

Geloven

Geloven in geesten doen we niet. Niet dat we hun bestaan ontkennen. Dat zou **getuigen** van **ongeloof**. **Van een niet** geloven wat God Zelf ons zwart op wit duidelijk **maakt**: geesten bestaan. Hoeveel boze heeft Jezus **niet geboden te vertrekken**? En hoeveel goede gebiedt Hij **niet ons** te dienen? Maar geloven in geesten doen we niet.

Geloven in

Geloven doen we er maar **in één: de Heilige Geest**. Dat zeggen we **tenminste al** – met de Kerk van **alle** – tijden. **Pas** gevierd: het Pinksterfeest van De Geest. En we spreken het 'Nicea' na: Die Here is en levend maakt.

Confrontatie

We treffen de **apostelen** aan in **een** situatie waarin velen niet aan **levendmaking** maar aan doodmaking denken. Het Sanhedrin verzet zich tegen de **Levendmaker** en komt uit bij de dood. **'Men moet** God meer gehoorzamen dan **mensen**'. Dat was de **rextie** geweest van **Petrus** en **zijn** **meelevenden**. Op **dé** actie van de **hogepriester**: 'Wij hebben jullie op niet mis ter **verstande** wijze **verbo-**

den in **deze** naam ('Jezus' krijgt hij blijkbaar niet meer over zijn lippen; wat er niet in zit kan er ook niet uitkomen) **te** leren. En moet je **zien**: jullie hebben Jeruzalem volgegooid met die leer van jullie. En **zijn** erop uit ons de **terechte te-rechtstelling** van deze figuur **te** betwisten'.

God gaat voor

Tja. Maar de apostelen **willen** niet anders. Kunnen niet anders. Mogen niet anders. **God gaat voor**. Op grond van de feiten. De feiten **waarvan zijzelf getuigen zijn**. En **waarvan de Geest, de Heilige**, Getuige is. Welke feiten? Kort en goed deze:
– God heeft de door jullie **aan het kruis vermoorde Jezus opgewekt**
– God heeft Hem verhoogd tot **Aanvoerder** Verlosser
– **God geeft Hem zo** aan jullie, om leiding te geven aan **jullie bekeering** en uitvoering aan de verging van **jullie zonden**

Door de Geest

De Heilige Geest getuigt **van** deze dingen. De Heilige Geest, Die God **hun** gegeven **heeft**, die Hem gehoorzaam zijn. Is dit gehoorzamen **voorwaarde** voor of **gevolg** van **het geschenk** van de **Geest**? **Ach, waarom hier de** behoefte om daartussen te **kies**en? **Kijk** liever concreet naar je eigen bestaan, en ga na of de **genoemde** feiten voor jou leven. Als de **Heilige** Geest je gegeven is dan wil **Hij** je levend **maken** door dit getuigenis over Jezus als je **Aanvoerder** en Verlosser. **Staat Hij zo in ons leven centraal?**

Of zijn het toch **weer** mensen – jij – **zelf** misschien – en hun meningen?

Vertrouwd met 'vertrouwen op de Geest'?

De in vers 32 verpakte boodschap: 'jullie gehoorzamen God **niet**', **maakte** het Sanhedrin **dodelijk** wondend. 'Hoe kan dat van **ons** gezegd worden!'. **Mag de Heilige** Geest het van **ons** zeggen? **Kennen** en verdragen we Zijn kritiek? **Mag Hij, 'Here'** immers, over **jou beschikken**, of laet je leven van **cl**edag het omgekeerde zien?

Gehoorzaam God: geloof in de **Heilige Geest**.

Drs. D.J. van Diggele is gereformeerd predikant te Veenendaal

W wandelen met God

Waarheid

Het lijkt zo onder handbereik: **waarheid**. Iedereen heeft daar ook wel weet van. **Onze** wereld heeft daar zelfs een **sprekwoord** voor: Al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt haar wel. Het komt toch **wel** uit.

Ja, dat is meestal wel zo. Er is altijd wel een journalist die de vuiligheid uitzoekt. En uitvoerig presenteert. Het komt altijd **wel** uit. Maar komt het daarmee ook goed?

Waarheid, zoals God die bedoelt, is meer dan dat alles uitkomt. Dat is waarheid, als je elkaar vindt. Ah je verbonden wordt aan **elkaar**. Veilig bent bij **elkaar**. Samen veilig bij Hem. Er is **er maar EEN** die dat waarmaakt. Ik ben de waarheid en het leven, zegt Hij.

Sprekend je vader

Soms **kan** je daar blij van worden, als iemand dat tegen je zegt: Je bent sprekend je vader. Maar **zoals** de **Here Jezus** het **een** keer **heeft** gezegd doet het pijn: U hebt de duivel tot vader (Joh. 8 : 44).

Dat **kant** keihard aan. Maar misschien gaan zo je ogen open voor wat er gebeurt als je de waarheid **geweld** aandoet. **Het gaat** dan ook **echt** om geweld. **Hoe** veilig is je naaste in jouw spreken? Hoe trouw, hoe betrouwbaar ben jij voor die ander? Dat is waarheid. Soms denken mensen dat waarheid **betekent**, dat alle feiten kloppen. Maar ook dan, als alles klopt, wat kun je er iemand **mee kapot** maken. Er zijn er wier gepraat werkt **als** dolksteken. **Hun** woorden steken een ander **overhoop**. **Dan** ben je sprekend je vader. Toen die begon

te spreken, was het puur venijn. **Gif** waarmee hij **mensen vermoordde**.

Dat is de duivel. Hij keert alles om, breekt alles af.

Het breekt

Kijk maar, als hij gesproken heeft, dan breekt het: **Bet eerste** wat Adam zegt: 'Die vrouw, **die u mij** gegeven hebt, zij gaf **mij te eten**'. Het **klopte** voor **honderd procent** wat hij **zei**. **Maar** het was vals. Vals, want het was ontrouw, uitgedrukt in **woorden**.

En dan breekt het. Dan ben je tegen je naaste. 'Die vrouw.' Hij **laat** haar vallen. **Eerst samen**. Nu **TEGEN haar**. De mens, sprekend z'n vader. De ene mens tegen de ander.

En daarom: Het breekt tussen mensen. Sindsdien repeteert de **breuk**. Overal waar mensen spreken. Wie is **eigenlijk** wel betrouwbaar? Bij wie ben je echt veilig, ook als je uit de buurt bent? Het breekt tussen mensen. Van wie kun je eigenlijk wel op aan?

Ja zeggen, **nee doen**. Of eerst ja zeggen, en **een** tijdje later: Nee, ik wil toch niet bij je **blijven**. Het breekt tussen mensen. De **duivel** is bezig in onze wereld. En hij **rukt** het leven uit **zijn** voegen. **Mensenmoorder**. Vanaf het begin al. Het breekt.

Het breekt ook in de kerk

En de **kerk** dan? Breekt het ook tussen mensen in de **kerk**? In de **kerk** is toch **gemeenschap**? Zeker **als die kerk ware** kerk genoemd wordt? Niet vals, maar waar? Mag je dat

in de ware kerk **niet** verwachten? Waarheid, trouw, liefde, **gemeenschap**?

Ik geloof de kerk. Ik geloof de **gemeenschap** der heiligen. **Maar** ik zie een kerk die kwetsbaar is. Ik zie een **gemeenschap** die zo vaak machteloos staat. **Een kerk** die het zelf ook niet waar maakt.

Het breekt. Ook in de kerk. 'Wat vind jij nou van die preek? **Als hij** zo blijft preken, zoek ik het ergens anders.' Zo maak je je **af** van de preek en van de dominee. Dat is een sprekend afscheid van jouw **dominee**. Je laat hem vallen. Het breekt. 'Die, o die **leest Reformanda**.' En daarmee ben je klaar met **die** broeder. **Klaar**. Dat is een sprekend afscheid van een broeder. Je laat hem vallen.

Het breekt. 'Al die mensen die voor **liturgie vernieuwing** pleiten. Dat sticht **alleen** maar verwarring.' En zo laat je al die broeders en zusters **vallen**. **Mensen** die verlangen **naar** een levende liturgie. Klaar. Een sprekend afscheid van zoveel **broeders** en zusters. Mensen die samen met jou de omgang met de **Here** nieuw willen **houden**.

Het breekt.

Ware **kerk**? Er is trouw, waarmee die **kerk** vasthoudt aan het Woord. Maar hoe diep zit die trouw in **ons** leven? **Hoe** zichtbaar wordt die **trouw** in onze **gemeenschap**? Hoe hoorbaar is die trouw in ons **spreken**? De duivel is ook in de kerk

Wie heelt de breuk?

Wat een nood. De duivel gaat rond en breekt de **gemeenschap** uit elkaar. Wie is er die **hulp** ons biedt? **Alleen** jij, Here Jezus. Midden in die brekende wereld

komt **Hij** staan. Sprekend Zijn Vader in de hemel. Wat ik gezien heb bij de Vader, dat spreek ik. En Hij sprak **woorden** van leven.

Midden in die brekende wereld komt Christus stam. Want wie **kan** dat aan? **Wie** heelt die repeterende breuk? Wie weerstaat de duivel? Daar waar het leven breekt, juist daar gaat Hij staan. Kijk hoe hij daar staat, **alleen**. De gemeenschap om Hem heen breekt weg. Het vals getuigenis **richt** zich tegen Hem. Onze trouweloosheid breekt Hem. Zelfs zijn leerlingen laten Hem **alleen**.

Eerst: 'U bent de Christus, de zoon van de levende God'. In de nacht **van** het verraad wordt dat: 'Ik ken die mens niet'.

Maar dat overkomt Hem niet. **Hij** kiest er zelf voor. Hij gaat midden in een brekende wereld staan. Om haar te behouden. Breek deze tempel af, zei Hij. Breek af. De zonde breekt de gemeenschap af. En zo is Zijn lichaam gebroken. Tot een **volkomen** verzoening van al onze zonden.

'**Breek** af, want Ik zal weer opbouwen.' Wij hebben zijn heerlijkheid gezien. Vol van **genade** en **waarheid**. 'Ik ben de **waarheid en het leven**.'

Hij maakt het waar

Zie Hem hoe **Hij** de mensen gezocht heeft met Zijn liefde. Met ontferming bewogen. Want Hij **zag** dat ze waren als schapen zonder herder. Uit elkaar geslagen. Maar Hij brengt ze bij elkaar. Bij Hem zijn woorden **van** leven. Wie is er die hulp ons biedt? Alleen gij, Here Jezus. Laten we naar Hem gaan, als de gemeenschap breekt. Laten we naar Hem gaan, als trouw ons ontbreekt.

De duivel is in de **kerk**. En niemand van ons kan hem aan. Hij licht het leven uit **zijn** voegen. En wij, **we** staan machteloos. Schuldig. Maar **Hij** is er. Midden in een brekende wereld gaat Hij staan. En Hij **heelt**. Hij voegt **samen**. Hij ont-

fermt zich over ons.

Ik, met mijn trouweloze woorden, bij Hem vind ik liefde. Ik, met mijn oppervlakkige conversatie, bij Hem vind ik geestelijke diepte. Wij, die zo makkelijk een ander laten vallen, bij Hem vinden we verzoening. Wij, met onze machteloze gemeenschap, bij Hem vinden we helende kracht. Wij, met onze kwetsbare **kerk**, pas bij Hem worden we ware kerk.

Sprekend Vader

Soms **word** je w warm **van**, als iemand dat tegen je zegt. Die **warmte**, die vind je bij Hem. Bij Hem zijn woorden van leven. Hij is sprekend Zijn Vader in de hemel. **Vader** die ons **geschapen** heeft tot gemeenschap. Vader die ons bergt in zijn liefde.

Wat **een** wonder dat **dat** kan: **Waarheid** in een mensenleven. **Waarheid**, die het gebroken leven heelt. Gods **waarheid** is **daarvoor** de bron. Dat is een **waarheid waar** je je leven op **kunt** bouwen.

En dat ga je merken. Dat kun je horen, **als** je hier je leven op h u w t.

Dat **kun** je horen aan je spreken. De leugen, die gaat eraan. De ijdele woorden, ze worden **vervuld** van kracht. **De** trouweloosheid maakt plaats voor het evangelie. Er komt ruimte voor een waarachtig getuigenis.

Wat is dat, een waarachtig getuigenis? Is dat, dat je je naaste in **zijn waarde** laat?

Nee, het is veel meer. In **een** waarachtig getuigenis kun je horen dat het leven **weer** goed wordt. Daarom hoor je daar altijd de kracht van Gods belofte in **doorklinken**. **Denk** daarbij maar aan een gebed, een lied, een belijdenis, een preek.

Een gebed?

Wij weten niet **wat** wij **bidden** zullen naar behoren.

Een lied?

Wie dicht het lied, dat we **allemaal** in de kerk willen meezingen?

Een belijdenis?

Wie schrijft de belijdenis die alle christenen beamen?

Een preek?

Ach, een preek, ja wat kun je daar niet een kritiek op **hebben**!

Maar de Geest komt onze **zwakheid** te hulp.

En dat stamelende gebed, Hij draagt het naar God toe. Dat aarzelende lied, Hij versterkt het tot voor Gods troon. Die **zwakke** preek, Hij **gebruikt** het als Woord van God.

Wat een wonder. Dat is nu **waarheid** in ons leven.

Zo komt de **waarheid dichtbij**. Het ligt voor ons niet onder handbereik. Maar Christus brengt het dichtbij. Dichtbij u is het Woord. In uw **mond** in uw hart. En **waar** het hart vol van is, daar vloeit de mond van over. Zo **word** je sprekend je Vader in de hemel.

Ik geloof in God de Vader.

KEIMPE DIJK: DE INVLOED VAN GOD

G.J. van Middelkoop

Achtergronden

Wat heb je concreet aan het geloof in de Heilige Geest?

Over die vraag gaat het in het boekje **De invloed van God** dat ds. **Keimpe Dijk** in 1992 liet verschijnen. De schrijver is synodaal Gereformeerd predikant te Velp. Het geloof in de Heilige Geest wordt in het christelijk belijden en beleven nogal eens naar achteren geschoven. Ds. Dijk stelt dit geloof vóórop. Zijn boek wil tot uiting laten komen, dat niet **vaagheid**, maar juist **actuele concreetheid** kenmerk van de Heilige Geest is.

Als je de dingen bekijkt vanuit de invalshoek van de Geest, krijg je een verrassende kijk op het geheel van het christelijk geloof. Het wint hierdoor aan diepte en appèlkracht. De auteur wil met dit boekje een handreiking bieden voor gesprekken rond geloofsbeleving en kerkverlating.

Deze invalshoek biedt inderdaad verrassende perspectieven. Of ze allemaal even houdbaar zijn, is de vraag. Ook het wat gewild originele taalgebruik, vooral in de titels van hoofdstukken en paragrafen, is niet altijd geweldig, hoewel soms zeker treffend. Al met al wel een boekje dat ons bij het nadenken over de werkelijkheid van Gods wonen in de gelovigen verder helpen kan. We vatten de hoofdzaken samen.

De Geest is Gods aanwezigheid

Terugdenken aan een regenbui is heel wat anders dan zelf regen voelen. Lijkt het er vaak niet op, dat

het zo met de kerk gaat, als zij Pinksteren viert?

Weten wij wel wat de betekenis is van de Geest? Velen zien de Geest als wel het meest vage dat het christelijk geloof te bieden heeft. Ook

veel Christenen weten er geen raad mee. Weten geen raad mei Hem. Daarom is het **EO** buitengewoon belangrijk te weten wat de Bijbel **b**e doelt, als ze spreekt over de Heilige Geest.

Ds. Dijk ziet de Geest als de *actualiteit van God*. In de persoon van de Heilige Geest is God hier en nu werkzaam tegenwoordig. De Geest is Gods aanwezigheid (12).

Jezus was de verpersoonlijking van de Geest van God. Als we Christus zeggen, dan zeggen we eigenlijk: vleesgeworden Geest. Alles wat Hij doet en zegt, ademt de Geest. Jezus leefde volledig in en uit de wil van God en zodoende dus uit de Geest en in de Geest. Dat was voor Hem eten en drinken ('Mijn voedsel is: de wil doen van Hem, die Mij gezonden heeft en Zijn opdracht voltooien', Joh. 4 : 34) (20-2).

Pinksteren brengt God ons nog meer nabij

Maar Christus ging van Zijn discipelen heen. En daarmee werd het armer, voor de beleving van velen. In veler oog zou het niet veel uitmaken hebben als de Geest niet was uitgestort. Terecht?

Christus zei in Zijn afscheidsworden: 'Het is beter voor u dat ik heenga'. Het heengaan van Jezus zou voor de discipelen geen verlies betekenen, maar winst. Of sterker nog: het eigenlijke moet nog komen! Pinksteren is niet een feest dat er maar wat bij hangt, het is het hoogtepunt! Alles loopt uiteindelijk hierop uit.

Wij poneren hier de stelling: *Met het oog op de komst van de Geest kwam Jezus, stierf Hij, stond Hij op uit de dood, voer Hij ten hemel.*

Al het andere vindt in de uitstorting van de Geest zijn bestemming. *De Geest komt niet als een zwakke tegemoetkoming vanwege Jezus' afwezigheid maar als de vervulling met een veel grotere aanwezigheid.* Het gaat bij de komst van de Geest niet om minder, maar om **méér**. Als Jezus **niet was** heengegaan, zou Hij ons tekort gedaan hebben (36-7).

Geest en wet

Pinksteren werd al eeuwen gevierd als **oogstfeest**. Maar op dat feest werd ook de wetgeving op de Sinaï herdacht en gevierd. **Men** kwam van heinde en ver om **wat** men noemde de *uitstorting* van de *wet* te vieren. En uitgerekend op dit feest wordt **dan** de Geest uitgestort. Dat kan alleen maar betekenen dat deze uitstorting niet weinig met de wet te maken heeft! De synagoge las met Pinksteren het boek Ruth (het verhaal **van** de oogst) maar daarnaast ook Exodus 19 en 20 (er **waren** donderslagen en **bliksemstralen** en een **zware wolk** op de berg en zeer sterk bazuingeschal, zodat het volk beefde). In dit licht heeft het Pinkstergebeuren een aanknopingspunt bij de Joodse herinnering aan de wetgeving op de Sinaï. Stormwind en **vuur**: het **zijn** én in Exodus 19 én in Handelingen 2 de tekenen van de komst van God. En er is meer verband. Er is ook een verband tussen de Geest en de wet, een verband dat reeds door de profeten **werd** gelegd. Ezechiël zei namens God: 'Mijn Geest zal ik in uw binnenste geven, dat u naar Mijn inzettingen wandelt en naarstig Mijn verordeningen onderhoudt' (36 : 27). En Jeremia kondigde aan namens God: 'Ik zal Mijn wet in hun binnenste leggen en die in **hun hart** schrijven' (31 : 33). Kort en goed: met **Pinksteren** wordt Gods wet ons mensen op het **hart** gebonden. De mensen gaan nu willen wat God wil. De Geest komt de menselijke wil beïnvloeden. 'Mijn lust is slechts te willen wat gij wilt' **zei** Psalm 119. En

als Paulus in alle toonaarden **sprekt** over **het** leven uit de Geest, is dat niet zoveel anders dan het leven naar de wet van God. Dat leidt tot vruchten van de Geest. De hoogste gave van de Geest is de liefde. En juist die liefde brengt ons tot een volledige uitvoering **van** de wet. Het gaat **ons** dan om 'Die **Lust an Gott** und seiner Sache'; mensen die voor God kiezen, doen dat in een bepaalde Geest; zij zijn innerlijk geraakt **door** de uitstraling van Gods liefde (39-44).

Bevrijd tot een vreugdevol leven naar Gods wil

Zo kun je de Geest niet verstaan wanneer je **voorbijziet** aan de aansluiting die Hij maakt bij de wet. In positieve en in negatieve **zin**. Positief, dat de Geest de vervuiling **van** de **wet** is; door de Geest bereikt de wet zijn doel, in de liefde. Negatief, dat **door** de komst van de Geest aan het licht komt, dat de **wet** uit zichzelf zonder de liefde dat doel niet bereiken kan.

Maar nu Christus de macht van de zonde gebroken heeft, **zijn** we bevrijd. Verlost van de zonde, maar **ook** verlost **tót** iets. We zijn vrij **ván**, maar ook vrij **tót** iets: tot het doen van wat de wet van ons vraagt. **D** m de Geest worden we vrij om te leven zoals de Here God dat van ons verwacht (59-60). Het is goed de zondag te vieren, ook opdat men ruimte vindt telkens opnieuw de Geest van God in te ademen. De zondag **is de dag van *de* opstanding, maar niet minder ook de dag van de uitstorting van de Heilige Geest!** Waar de Geest van God heerst, wordt een halt **toegeroepen** aan de '**Verdinglichung**' van de mens. **Iedere** zondag opnieuw is er reden om 'met vreugde water te scheppen uit de bronnen des heils' (Jes. 12 : 3). Om zelf tot een bron te worden waarvan het water niet teleurstelt (Jes. 58). Een woord dat Jezus wel lijkt te citeren, als **Hij zegt**, dat wie in Hem gelooft, '**stromen van levend water zullen** uit zijn binnenste vloeien'

(Joh. 7 : 38) (63).

Met Pinksteren vieren **we** de komst **van** de Geest. Deze maakt ons tot zonen en dochters van God. De bron, **die** met Kerst is begonnen te stromen, mondt met Pinksteren uit in **zee**. Met Pinksteren breekt Kerst uit in menigte (65). **Pinksteren is het doel van** Kerst.

Voortaan zijn allen die door de Geest **van** God geleid worden, **zonen** Gods (Rom. 8 : 14). De Geest is de Geest die ons tot **zonen** maakt. In de uitdrukking 'kind van God' zit meer de **afhankelijkheids**-verhouding uitgedrukt; in de term '**zoon** van God' meer die van zelfstandigheid en mondigheid. Het 'worden als de kinderen' waartoe Jezus oproept in Mat. 18 : 3 sluit volwassenheid in het geloof niet uit, maar in. Paulus heeft het zelfs over 'mannelijke rijpheid' (Ef. 4 : 13). De Geest is niet gekomen om mensen klein te houden, maar eerder om hen tot zelfstandigheid te brengen (67).

God laat ons delen in Zijn liefde

Onze God is **één** en toch drie personen. **Eén** God, maar Hij komt **van drie kanten**. Drievoudig zet **God** zich in voor mensen. Het geloof in de Drieëenheid heeft grote praktische betekenis. Als Jezus in het hogepriesterlijk gebed de eenheid **tussen Hemzelf en de Vader** benadrukt, dan blijkt, dat die eenheid niet exclusief of gesloten **is**. Joh. 17 : 21: 'opdat zij allen één zijn... Ik in hen en Gij in Mij'. Joh. 17 : 26: 'opdat de liefde, waarmee Gij Mij hebt liefgehad, in hen zij, en ik in hen'. Eerst is er de liefde tussen Vader en **Zoon** door de Heilige Geest. Zoals er **ook** van **voor** alle tijd is de heerlijkheid waarin Vader, **Zoon** en Geest **delen** (Joh. 17 : 22, 24). Liefde en heerlijkheid (de glans van Gods liefde) spelen zich af binnen de kring van de Goddelijke **Drieëenheid**. Maar wat gebeurt er? Die **kring** gaat open. De liefde waarmee de Vader de Zoon heeft liefgehad, wordt **ook** aan **ons**

gegeven; ook de heerlijkheid dit de Vader aan de Zoon **gegeven** heeft, schenkt Jezus **aan** ons. Door de Geest komen de Vader en de Zoon in ons wonen, de Geest zelf komt in ons wonen. **Drieëenheid**, dat is God en mens onder één dak. In de liefde wordt dit concreet. 'God is liefde en wie in de liefde blijft, blijft in God en God blijft in **hem**' (1 Joh. 4 : 16) (80-82).

Heiliging

God maakt de mensen in wie **Hij** komt wonen tot heiligen. Heiligheid verschroeit het kwaad, maar de **méns** wordt **erdoor** gered; ze vernietigt de **zonde** en bevrijdt de zondaar. Het heilige is dan ook **ten** diepste **heil-zaam**, helend en verbindend. De heiligheid van God is juist het motief voor Hem om van zonden te reinigen (Ez. 36). Heiligen is zoveel als het openleggen **van** een stralende toekomst. Men wordt er een ander mens van. Heiliging is vernieuwing.

De uitstorting van de **Heilige Geest** heeft tot gevolg dat mensen tot heiligen worden. De mens mag lijken op de heilige **God**. Het voorhangsel is gescheurd en de heiligheid **van** God is als **een beek** die naar buiten stroomt. Gewone **mensen** en gewone dingen worden door God apart genomen. Zij mogen in **de** wereld Gods **heiligheid** uitstralen. Dat zal **moeten** gebeuren in de dagelijkse praktijk van het leven. Het heilige is er op gericht om het profane te heiligen. Op de bellen der paarden, op de potten en pannen zal moeten staan: 'de Here heilig' (Zach.

14 : 20). *Temidden van de alledaagsheid wil het heilige beleefd en waargemaakt worden* (83-4).

Met Pinksteren geeft God de verbondenheid met Hem door Zijn Geest. En geloven is een hoopvol en liefdevol **leven** in de Geest. Geloven is geen afstandelijk aanschouwen en daarom ook geen beschouwen, het is **een** meegenomen worden. Een vinden, waarbij men ineens beseft gevonden te zijn. Een zien, waarbij men ervaart gezien te

worden. Geloven is eigenlijk **méer** dan geloven, het is een ander leven (97-8).

De Geest van God en het Woord van God

Zij die klagen over de vaagheid van de Geest, gaan voorbij aan het gegeven, dat de **Geest** stem heeft gekregen in de Heilige Schrift. Wie concreet de **Geest** wil **ervaren**, die doet er goed aan te beginnen met de Bijbel op te slaan. Daarin **komt** de stem van de Geest tot spreken, **daarin** krijgt de Geest stem. De **kerk** belijdt, dat de Heilige Schrift onder inspiratie van de Heilige Geest is ontstaan. Maar de Geest is niet slechts de moeder van de Schrift. Hij is **ook** de Schrift zelf. Niet enkel op het **ontstaan** van de Bijbel is de Geest **betrokken**, **ook** op het **bestaan** ervan. De Bijbel ontleent haar gezag aan **de** inhoud. En het was om inhoudelijke redenen, met inhoudelijke maatstaven, dat de **Kerk** de bijbelse canon vaststelde. In de Schriften die ertoe **M o**-ren, erkende en herkende **men** de stem van de Geest.

In de Geest speelt God over de band. **God** spreekt via **mensen**. Dat **zit zo** nauw in **elkaar** en met elkaar verweven, dat **het** zich niet laat losweken. De inspiratie van de Geest komt niet als een extra gebeuren erbij, wanneer de **auteurs** de Bijbel vol schrijven. Nee, **de** inspiratie, de Geest, spreekt **in de verhalen** die ze doorgeven. En in wat deze verhalen losmaken. De lezers **worden o p** **geroepen om zelf leesbare brieven van Christus te worden**, 'niet met inkt geschreven, maar met de **Geest** van de levende God' (2 Kor. 3 : 3) (101-3).

De Geest van Christus en het lichaam van Christus

Met Pinksteren **wordt** de kerk geboren. Als de Geest van Christus komt, dan ontstaat het lichaam van **Christus**. Het is de Geest die het lichaam schept. Daarin wordt de Geest concreet. Daarom kan men

nooit over de Geest spreken buiten het 'lichaam van Christus' om. Doet men dat wel, dan draagt men bij aan de vervaging van de **Geest**. In het 'lichaam van Christus' vindt de Geest zijn **concentratiepunt**. Het lichaam van Christus is het orgaan waarin de Geest van Christus zichtbaar **wil** worden. De Geest is de uitstraling van God, maar leden van het lichaam van Christus dienen deze uitstraling **dóór** te stralen.

Merkwaardigerwijze zien we steeds weer verzet de kop opsteken **tégen** de **kerk**. En dat nog wel met een beroep op de Geest. Want, zegt men dan, de Geest waait waarheen Hij wil. Men heeft het gevoel, dat binnen de kerk de Geest gekooid wordt. De duif van de Geest wordt er **gekortwiekt**. Men ziet dan enkel tegenstelling tussen Geest en kerk, tussen Geest en ambt, tussen Geest en **structuur**. Organisatie dooft de vlam van de Geest.

Maar wie zo redeneert, vergeet dat de apostelen begrepen hebben, dat het hun roeping was (vanuit de Geest) de stroom van de Geest te kanaliseren, juist om de werking van de Geest zo vruchtbaar **mogelijk** te maken. Geest en zakelijkheid zijn geen tegenstellingen. Er zijn wel **mensen** die menen, dat zij ook zonder **kerk** wel **kunnen** geloven. Dat is vaak gegrond in **een** individualistische instelling. Maar geloven is per definitie **samen** geloven of het is geen geloven. Christelijk geloof is geloof in God in Jezus **Christus** in verbondenheid met **medegelovigen**. Wie God als Vader aanneemt, die krijgt er **een hele** boel broeders en zusters bij. En samen komt men verder (105-7).

Opvoeden in de Geest

De **erfzonde** kun je zien als de file van zondigheid, waar men willens nillens in terecht komt; het is de invloedssfeer van het kwaad, **waar**-door ieder **mens** wordt **geïnfecteerd** en dat **men** dan **ook** zelf gaat doen. De **doop** brengt de dopeling in een andere **file**, áie van de genade en van de Heilige Geest. **Ingedoopt**

worden in de Heilige Geest betekent dan, dat de dopeling onder invloed van de Geest komt te staan. Hoe werkt die invloed dan? De ouders beloven hun **kind** op te voeden in de Geest van Jezus Christus. De invloed **van** de Geest komt op een **mens** af zoals de invloed van het kwaad: **vanuit** de omgeving. De ouders **vormen** de eerste omgeving van het **kind**. In de opvoeding die het kind krijgt, wordt het kind als het goed is voortdurend **gedoopt** in de invloed **van** de Geest, doordat de ouders het kind in een christelijke **geest** proberen groot te brengen (110-1).

De Geest en het gebed

Een mens is **pas** echt **mens** als hij **bidt**. Het gebed is het brandpunt **waarin** alle lijnen van het leven samenkomen; het snijpunt van ons geloof **en** **van** ons leven; het trefpunt van de **hoogte- en** de dieptepunten van **ons** leven; het **knoop-**punt, waar onze geest en Gods Geest elkaar ontmoeten; het lichtpunt, waar alle knelpunten **van** ons leven voelbaar, maar ook ontspannen worden.

Eerst in het gebed ervaren we de leiding van **God** en stellen we **ons** open voor de leiding van de Geest, door wie wij ons zullen **laten** leiden. Het diepste geheim van een **kind** van God is de Geest, het geheim dat hij met God heeft. Met die **God** Die ons beter kent, dan wij onszelf kennen. Hij verstaat de **staan** van onze gedachten. **Vanuit** de diepten van de mens springt er **een vonk** over **naar** de diepten van **God**; dat doet de **Geest**. En dank zij Hem zal de vrede van God, die alle begrip te boven gaat, onze harten en gedachten **behoeden** in Christus Jezus (Fil. 4 : 6-7).

Samenvatting

De Heilige Geest is geen vage werkelijkheid, maar juist heel concreet en actueel. **Als** je het christelijk geloof bekijkt **vanuit** de invalshoek **van** wat de **Geest** is en doet, ope-

nen zich verrassende perspectieven. Het gaat bij de Heilige Geest om Gods aanwezigheid in ons leven. Het heengaan van Christus bracht geen verarming, maar maakte juist een rijkere werking van God mogelijk. Breed en diep kon God door zijn Geest gaan werken in gelovigen van alle plaatsen en tijden. Zo werd Pinksteren het hoogtepunt: de uitstorting van de Heilige Geest betekende dat de gelovigen vervuld worden met een veel grotere aanwezigheid van God **dan toen** Christus op aarde rondwandelde.

Ook de **werking** van de Geest in het leven van de gelovigen is geen vage zaak. De **Heilige** Geest **bindt** ons aan de **wet**, bindt ons die **op** het hart, **beïnvloedt** ons zo, dat wij **ook** zelf gaan **willen** wat God wil, bevrijd als we zijn tot een vreugdevol leven in liefde voor Hem. De Heilige Geest werkt die **liefde** in **ons** **leven**, een liefde die ons wezenlijk met God verbindt: wie in de liefde blijft, blijft in God en God blijft in hem.

De Geest maakt ons ook heilig; Hij reinigt ons van de zonde en laat toewijding aan God komen **ook** in het alledaagse leven.

De Heilige Geest spreekt concreet in de Schrift. **Wie** die opslaat, **hoort** Zijn stem. Wie onder beslag van Zijn Woord **komt**, kan zelf weer een leesbare brief van **Christus** worden, geschreven door de Geest van de levende God.

Deze Geest van Christus hoort **bij** het **lichaam van Christus**. Woord **en kerk** kooien de Geest niet. De Heilige Geest werkt juist **dóór** het Woord, de kerk, het ambt en de structuur. **Ook** door de doop: wie

gedoopt wordt, komt als dopeling in de invloedssfeer van de Geest te staan. **Wie zijn kind** laat dopen, moet **ook** in de opvoeding die invloed voortdurend laten werken. Bet lezen **van** het **boekje** van ds. K. Dijk roept voortdurend heel verschillende reacties op, variërend van hartelijke instemming tot grondige **afwijzing**. **In** de hier **weergegeven** selectie zitten verrassende gezichtspunten die kunnen stimuleren bij ons **nadenken** over de betekenis van de Heilige Geest in ons leven. Duidelijk is, dat ook voor **Dijk** de Heilige Geest een realiteit is in het christelijk leven, **een** realiteit van existentieel belang. **En** **en** **ook** in zijn verbondenheid aan Woord en **kerk**, wet en liefde, een verbondenheid die recht doet aan het spreken van het Nieuwe Testament.

HOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN

BOEKHANDEL
Uw boekenbestellijn 010-4820488

VAN RIETSCHOTEN

Keizerswaard 8, 3078 AM Rotterdam. Winkelcentrum Keizerswaard

HOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN

GRENDOVERGANGEN VAN DE GEEST 2

M. van Veelen

De Geest in Caesarea (Hand. 10 : 1-11 : 18).

Schriftstudie

De gemeente van Jezus Christus is thuis in Israël. Zij moest met nadruk naar de andere volken worden gestuurd. Met verbazing zagen ze in Jeruzalem en Judea hoe God aan mensen uit de volken eerst het geloof en vervolgens de Geest had gegeven. Zo stak de Geest in Caesarea een diep insnijdende grens over: van Judea naar de volken. De apostelen waren erbij. Heidenen kregen een plaats in de apostolische kerk. Over deze grensovergang van de Geest in dit tweede artikel.

Oneindig veel dieper dan de kloof tussen joden en Samaritanen was de kloof tussen de joden en de volken. Gods wet gold volgens de joden niet voor de andere volken. De geboden waren uitsluitend voor de joden. Zo legde men ten tijde van het Nieuwe Testament Psalm 147 : 19 en 20 uit: 'Hij heeft Jakob zijn woorden bekendgemaakt, Israël zijn inzettingen en zijn verordeningen. Aldus heeft Hij aan geen enkel volk gedaan, en zijn verordeningen kennen zijn niet'.

De Joden en de volken

Uiteraard kon je van een niet-jood verwachten dat deze de mozaïsche reinheidswetten doorlopend overtrad. Bijvoorbeeld door varkensvlees en dergelijke te eten. Iemand uit de volken was dan ook volgens joodse opvatting per definitie onrein. Alles wat zo iemand aanraakte, zijn huisraad, zijn huis, deelde in die onreinheid. Een jood die daarmee in contact kwam, zou op

zijn beurt onrein worden. Vandaar dat het 'een jood verboden is zich te voegen bij of te gaan tot een niet-jood' (Hand. 10 : 28). Dat was geen verbod dat alleen uiterlijk, verstandelijk, werd opgevolgd. Vrome joden waren er voortdurend op bedacht zich niet te verontreinigen. Contact met iemand uit de volken – dat stond een jood haast lichamelijke tegen.

Het is dan ook bij geen enkele gelovige in de Jeruzalemse kerk opgekomen om het evangelie naar de heidenen te brengen. Dat lag ver buiten hun joodse gezichtsveld. Op de pinksterdag is de muur tussen Israël en de volken wel in principe omvergehaald door het talenwonder, maar in de praktijk was het heil beperkt gebleven tot de joden. Zo was het immers eeuwen en eeuwen lang geweest. Gods heil was sinds Abraham uitsluitend voor Israël geweest. Leden van andere volken konden aan de verlossing alleen deel krijgen wanneer ze eerst – als jodengenoot – bij Israël werden

ingelijfd. En inlijving bij Israël hield in dit geval in: het op zich nemen van alle geboden van de mozaïsche wet inclusief de besnijdenis. Hier ligt ook de oorsprong van het 'judaïsme' dat door Paulus met name in Galaten zo scherp bestreden wordt.

Gezonden tot de volken?

We moeten in dit verband bedenken, dat de opdracht die de Here Christus aan zijn apostelen gaf in Handelingen 1 : 8, voor de kerk toen niet dezelfde klank had als voor ons vandaag. Die opdracht luidde: 'gij zult mijn getuigen zijn te Jeruzalem en in geheel Judea en Samaria en tot het uiterste der aarde'. Dat het getuigen te Samaria zou leiden tot bekering van Samaritanen, zat in deze opdracht wel duidelijk opgesloten. Maar dat de Here met 'getuigen tot het uiterste der aarde' evangelieprediking onder de volken bedoelde, heeft aanvankelijk niemand begrepen. Het sprak voor allen vanzelf dat het uitsluitend ging om de over de hele wereld verstrooide joden. 'Heidenzending' was eenvoudig ondenkbaar. Ze is in de jonge kerk aanvankelijk op algemene weerstand gestuit. Zelfs Petrus werd, toen hij het evangelie toch aan een niet-jood had gebracht, scherp ter verantwoording geroepen door de zeer verontruste kerk te Jeruzalem. Zijn erkende positie als eerste van de twaalf apostelen heeft dat niet kunnen verhinderen (Hand. 11 : 1-18).

Grensovergang Caesarea

Tegen deze achtergrond worden de bijzonderheden duidelijk in de geschiedenis die Handelingen 10 : 1-

11 : 18 beschrijft. Het initiatief gaat helemaal **uit** van de Here. Hij brengt via een engel Cornelius in **contact** met Petrus. Vervolgens maakt Hij Petrus via het visioen met de reine en onreine dieren duidelijk **dat** de weg **naar** de **volken** open ligt. Het drievoudige van deze **openbaring** onderstreept nadrukkelijk welke geweldige barrière de Here bij Petrus moet slechten. De wil **van** de Here wordt Petrus pas **echt** duidelijk **als** de boden van Cornelius hun verhaal doen.

In dit verband is de wijze **waarop** Cornelius met de Geest begiftigd wordt **van groot** belang. Petrus **en** de broeders die met hem **mee** zijn gereisd, horen Cornelius en de zijnen 'spreken in **talen** en God groot **maken**'. Petrus komt later op deze gebeurtenis terug met de woorden: 'Indien nu God hun op volkomen gelijke wijze **als** ons de gave heeft **gegeven** op het geloof in de Here Jezus **Christus**, hoe zou **ik** dan bij machte geweest zijn God tegen te **houden**?' (11 : 17)

'Op voikomen gelijke wijze' ! Er gebeurde **ten** huize **van** Cornelius dus precies **hetzelfde** als wat **beschreven** wordt in Handelingen 2 : 4, 'en zij werden allen vervuld met de heilige **Geest** **en** **begonnen** met **andere** **talen** te spreken, zoals de Geest **het** hun **gaf** **uit** te spreken'.

Het spreken van vreemde talen is ook bij Cornelius functioneel geweest. Het Romeinse rijk kenmerkt zich door zijn kosmopolitische karakter. Tor het huis van Cornelius hebben waarschijnlijk ondergeschikten en slaven uit alle mogelijke delen van de wereld behoord, Germanen, Syriërs, Egyptenaren enz. Zij horen Gods daden in hun eigen taal verkondigen. En zij worden ook zelf door de Heilige Geest bij de verkondiging ingeschakeld.

Deze **nauwkeurige** overeenkomst van de **schenking** van de **Geest** aan Cornelius **en** de **zijnen** met de uitstorting op de pinksterdag **was** erg belangrijk. Zij leverde aan de sterk verontruste kerk in **Jeruzalem** het

onomstotelijke bewijs dat de Here het geloof en de redding ook aan de volken wil **geven**. En dat zonder dat deze heidenen **eerst** jood worden (vss. 17, 18). Daarom vond de uitstorting **van** de **Geest** **op precies dezelfde manier** plaats. Zelfs de minste **schijn** dat hier 'namaak' in het spel zou zijn werd door de Here **Christus** en **zijn** Geest vermeden. **Dat** dit niet overbodig was, blijkt uit Handelingen 11 : 1-18. Pas als **Petrus** het verhaal 'in geregelde orde' heeft verteld **aan** de apostelen, en de broeders in Judea, dooft hun onrust. Ze verheerlijken God, omdat Hij – zo zien ze nu **in** – de **volken** de **bekering ten leven** heeft geschonken.

Petrus bij Cornelius

De grensovergang **van** de Geest van de joden naar de heidenen is diep ingrijpend. Het is de **voltooiing** **van** de overgang van het oude naar het nieuwe verbond. Het is dan ook **niet** van **belang** ontbloot dat het **Petrus** **was** die **het** **evange-**

lie bij **Cornelius** brengt en daar een **gemeente** sticht.

Op het eerste gezicht lijkt de keuze van Petrus als zendeling voor het huis van Cornelius niet voor de hand te liggen. Je zou eerder **ver-**wachten **dat** **Filippus** voor het werk in Caesarea zou worden uitgekozen. De evangelist Filippus was immers de laatste wiens missionaire activiteiten door Lucas verteld worden (Hand. 8 : 26-40).

De keuze van **Petrus** valt nog te meer op na **Handelingen** 9. Daar is **immers** **over** de roeping van **Paulus** verteld. **Paulus** is de **heiden-apostel** bij uitstek. **De** missionaire **arbeids-**verdeling **zoals** die door de Here is bedoeld en door de kerk is erkend, is: Paulus werkt onder de heidenen, Petrus werkt onder de **joden**. Vergelijk Galaten 2 : 7 waar Paulus zegt: 'zij zagen, dat **mij** de prediking van het evangelie aan de onbesnedenen toevertrouwd **was**, gelijk aan **Petrus** die aan de besnedenen'. De Here stuurt echter niet de evangelist Filippus, noch de **apostel** **Paulus**, maar de **leider** **van** de **twalf**

FRANKRIJK IS: ... VAKANTIELAND NUMMER ÉÉN

FRANKRIJK is óók:

's Zondags 60 kilometer rijden om de dichtstbijzijnde gereformeerde dienst (ERE.I. of E.R.F.) te kunnen bezoeken.

En dan is het nog maar afwachten of de dominee (m/v) of ouderling (m/v) schriftgetrouw preekt!

Maar... u kunt iets voor uw Franse broeders en zusters doen, zodat er in de toekomst nog meer te genieten valt in Frankrijk!

De **Faculté Libre de Théologie Réformée In Aix-en-Provence** leidt, dankzij steun uit het buitenland, studenten op in de gereformeerde theologie. Bijbelgetrouwe dominees zijn broodnodig om de Franse kek nieuw leven in te blazen.

Bestem daarom de opbrengst van uw 's zondagse camping-collecte voor Aix of maak nu alvast uw vakantiegift over naar

Gin, 3490687 of Rabobank: 38.49.90.630, t.n.v. Stichting Kampen-Aix-en-Provence, Emelo.

De Stichting Kampen-Aix wenst u een gezegende vakantie!

prof. dr. J. Douma
drs. J.M. Schaap-Hoetmer
R. van der Laan

apostelen, Petrus, naar het huis van Cornelius. De **kerk uit de volken mag** – evenmin als die uit de **Samaritanen** – een aparte kerk worden naast de **kerk** uit de joden. Daarom **wordt ook de** huisgemeente van Cornelius, het begin van de kerk uit de heidenen, **via de apostel Petrus** ingelijfd bij de **éne apostolische kerk**.

Kerkplanting volgens plan

In Handelingen wordt de **uitvoering** van Christus' opdracht aan zijn apostelen (Hand. 1 : 8) getekend: 'gij zult **mijn** getuigen **zijn te** Jeruzalem en in geheel Judea en Samaria en het uiterste der aarde'.

- Over de **kerk** in Jeruzalem en Judea vertelt Handelingen 1 : 9-8 : 4.
- Over **Samaria** bericht Handelingen 8 : 4-25.
- Handelingen 9-28 beschrijft de verkondiging tot **aan de einden der aarde**.
- De **voorbereiding** van de verkondiging tot aan het uiterste der aarde.

de door de **roeping** van **Paulus**, de apostel voor de volken, wordt verhaald in **Handelingen 9**.

- Handelingen 10 : 1-11 : 18 beschrijft vervolgens de **fundering** van de **kerk uit de volken** door het werk van de **apostel Petrus** en **door de goedkeuring van dat werk** door de **moederkerk te Jeruzalem**.
- De rest van het boek Handelingen gaat tenslotte bijna geheel over de **uitbouw van de kerk tot aan de einden van de aarde door de apostel Paulus**.

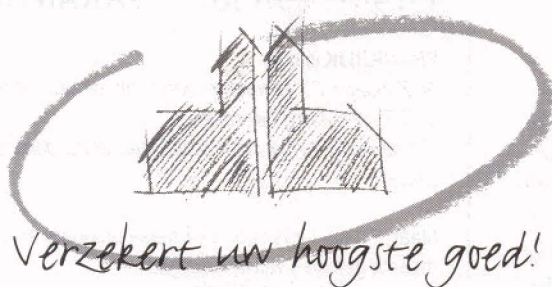
Grensovergangen: open deuren

Als we op dit moment achterom kijken, zien we het volgende. De Heilige Geest passeert na de Pinksterdag tweemaal een belangrijke grens. In Handelingen 8 de grens met de Samaritanen en in Handelingen 10 de nog **belangrijkere grens met de andere volken**. Deze **twee grensovergangen** zijn beslissend voor de verdere geschiedenis van

het heil.

In beide gevallen maakt **Christus** het voor alle betrokkenen volkomen duidelijk dat deze grensovergangen legitiem en door Hem gewild **zijn**. Hij doet dit door zijn Geest **waarneembaarte** schenken. Tegelijk draagt de Here er zorg voor dat de overgestoken grenzen geen grenzen **blijven**. De oude scheidsmuren worden door Hem **definitief afgebroken** (zie Ef. 2 : 14). Zo handhaaft Hij de eenheid van zijn gemeente. Hij **doet** dit door zijn Geest **via de Twaalf Apostelen te schenken**.

donatus

Verzekerd zijn bij Donatus is een geruststellend gevoel.

Al sinds 1852 dé verzekeraar voor uw kerkelijke eigendommen, maar ook voor al uw andere verzekeringsaangelegenheden.

Vraag vrijblijvend onze brochure of offerte of maak een afspraak voor een vrijblijvend persoonlijk gesprek

Postbus 500
5240 AM Rosmalen

Hoff van Hollandlaan 8
Tel. 073 5221700 - Fax 073 5221717

GELOOFWAARDIG VERZEKERD

ZORG VOOR NABESTAANDEN

E. van Middelkoop

Samenleving

Ik ben een man van 39 jaar. Kort voor 1 juli 1996 vertelde mijn arts mij dat ik aan een ongeneeslijke ziekte lijd. Mijn vrouw is 35 jaar. Wij hebben twee kinderen van 11 en 9 jaar. Mijn vrouw wil voor de kinderen – en voor mij – zorgen. Als ik overleden ben en de jongste 18 wordt, is zij zonder eigen inkomen. Zij zal zijn aangewezen op de bijstand. Die gedachte vind ik onverdraaglijk.'

Bovenstaande noodkreet is er één van zeer vele, die de laatste tijd geuit worden in de richting van het ministerie van SoZaWe, de Tweede Kamer, de vakbeweging etc. Oorzaak is de nieuwe Algemene nabestaandenwet (ANW), die per 1 juli 1996 in werking is getreden. De nieuwe wet is, als uitvloeisel van het paarse regeerakkoord, onderdeel van het bezuinigingsprogramma van het kabinet in de sociale zekerheid. Meer ten principale is het een verschuiving van verantwoordelijkheden in de inkomenssfeer van de verzorgingsstaat naar de particuliere verzekeringsmarkt. In deze bijdrage willen we iets zeggen over de ingrijpende gevolgen van deze nieuwe wetgeving voor weduwen, weduwnaars en wezen. Ook willen we er naar kijken vanuit het diaconaat. Tenslotte willen we de lezer attenderen op zijn nieuwe, van overheidswege opgedrongen, verantwoordelijkheden.

De oude wet

Veel burgers zijn vertrouwd geraakt met de Algemene Weduwen-

en Wezenwet (AWW), die vanaf 1959 een inkomensvoorziening was voor de nabestaanden van overleden verzekerden. Na de AOW was zij de tweede volksverzekering. Aanvankelijk konden slechts weduwen en wezen aanspraak maken op een uitkering. Doorwerking van het beginsel van gelijke behandeling leidde ertoe dat vanaf 1988 ook weduwnaars voor een uitkering in aanmerking kwamen. De uitkeringen waren inkomensonafhankelijk. Dit laatste betekende in een groeiend aantal gevallen, dat b.v. een vrouw met een eigen baan en bijbehorend inkomen als weduwe twee bronnen van inkomsten had: salaris en nabestaandenuitkering. Dit gegeven, voortvloeiend uit de toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen, was een belangrijk aangrijpingspunt om te komen tot een nieuwe wetgeving.

De nieuwe wet

Een eerste verschil van de nieuwe ANW met de oude AWW is dat de nieuwe wet niet alleen voor gehuw-

den geldt, maar ook voor geregistreerde samenwonenden. Daarom gebruiken we in het vervolg van deze bijdrage de technische term 'partner'. Voor het overige is de nieuwe wet een drastische beperking van het aantal uitkeringsgerechtigden. Tevens wordt bij de bepaling van het niveau van de uitkering thans rekening gehouden met inkomen uit arbeid of een sociale uitkering. De AWW is derhalve een aanvullende inkomensvoorziening geworden. Wie komen er nu nog voor in aanmerking? Het gaat om drie categorieën. In aanmerking komen allereerst nabestaanden die voor 1950 geboren zijn. Men moet zich goed realiseren wat dit betekent. In feite zegt het kabinet daarmee dat in 1997 een vrouw van 47 jaar en jonger bij overlijden van haar partner geacht wordt zelf een inkomen te verwerven. Rouwverwerking, een terugval in inkomen en de noodzaak een baan te vinden vallen dan op schrijnende wijze samen.

Een uitzondering, en dat is de tweede categorie, vormt de situatie waarin er nog één of meer kinderen jonger dan 18 jaar verzorgd moeten worden. In die situatie is er recht op een nabestaandenuitkering. Tevens is er recht op een halfwezenuitkering voor kinderen jonger dan 18 jaar.

Tenslotte is er recht op een nabestaandenuitkering voor nabestaanden die tenminste 45% arbeidsongeschikt zijn.

De pijn

Deze nieuwe wet is een treffend

voorbeeld van de afslanking van onze verzorgingsstaat. **Niet** meer de overheid zorgt, maar de burger moet voor zichzelf opkomen. Zo **geformuleerd** behoeft daar niet direct bezwaar tegen te worden gemaakt. Vanouds heeft in het **gereformeerde-sociale** denken de eigen verantwoordelijkheid voor de **inkomensvoorziening**, eventueel aangevuld vanuit de familie, de **kerk** of de **charitas**, een belangrijke plaats ingenomen. Volksverzekeringen **zijn** dan ook eerder uit realiteitszin dan uit een principieel **politiek-sociale** overtuiging aanvaard.

De pijn **zit** evenwel in het abrupte karakter **van** de afbraak van dit deel van ons **stelsel** van **sociale zekerheid**. Zo zit de arbeidsmarkt niet te wachten op vrouwen die (nog) nauwelijks de gewenste werkervaring hebben. Of die hun oude **werkervaring** zien **verouderen**.

Voor zeer velen **van** hen is de verwijzing naar de arbeidsmarkt dan ook een fictie. Of er is **voor** hen geen werk en dan resteert de bijstand. Of hooguit een deeltijdbaai of slecht betaalde baan. Hoe dan ook, de meesten zullen **met** een zeer grote **inkomensachteruitgang** worden geconfronteerd.

Het antwoord van het kabinet is dat de burger dit risico op de particuliere **markt** moet verzekeren. De pijn zit hier ook weer in de veel te snelle afbraak.

De 39-jarige man waar we **mee** begonnen is simpelweg niet meer verzekeraar. Geen verzekeraar is bereid een ongeneeslijk zieke **persoon** te verzekeren voor een nabestaandenuitkering. **Zelfs** als hij gezond zou zijn, **dan** nog zal de verzekeringspremie zeer hoog zijn. Financiële adviseurs hebben in brieven aan de Tweede **Kamer** de nieuwe wet dan ook **a-sociaal** en **meedogenloos** genoemd.

Het diaconaat

Zoals bekend is de instelling van **het** diaconaat nauw verbonden met de zorg voor **weduwen** en **wezen** (Hand. 6 : 1). Paulus schrijft:

'Houd als weduwen in ere, **wie** waarlijk weduwen zijn' (1 Tim. 5 : 3). Betekent dit nu **dat** de kerk **in** onze tijd in plaats van de overheid zorg dient te dragen voor de inkomensvoorziening van **weduwen** en **wezen**?

Het is relevant wat prof. Van Bruggen hierover **schrijft** in Ambten in de Apostolische **kerk**. Hij exegetiseert het vervolg van de geciteerde **tekst** als volgt: 'Paulus beveelt het omgekeerde: de gelovige moet allereerst in zijn eigen relaties het gebod **nakomen** om weduwen te eren. Zijn plicht kan niet vervallen aan de gemeente. Heeft iemand **weduwen**? Laat hij of zij die dan eren door er voor te (blijven) zorgen: ook als ze oud en **arbeidsongeschikt** **worden**. De gemeente zorgt dan voor **weduwen** die **niemand** hebben: geen kinderen om haar op te **nemen** en geen heer of **meesteres** die onderdak blijft bieden' (blz. 135).

Alvorens hier een conclusie voor onze tijd te trekken, kan er nog op gewezen worden dat de zorg voor **weduwen** en **wezen** **voor** de **kerk** daarom ook een erezaak **zal** zijn, omdat de goede **naam** van de **kerk** in geding is. Verwaarlozing **van** deze **zorgtaken** schaadt het imago van de **kerk** en van haar Heer!

Wat te doen?

Er is ten principale geen reden de kerk c.q. het diaconaat **te** belasten met een zorg **voor** inkomen, wanneer de overheid een deel van **haar** verantwoordelijkheid overhevelt naar de burger en naar de particuliere **verzekeringsmarkt**. Zoals de burger zich **doorgaans** zelfstandig verzekert **tegen** b.v. **brand** of inbraak, zo kan hij zich ook verzekeren **tegen** **inkomensverlies** bij overlijden van de partner. Het is misschien even wennen, maar waarom zouden **diakenen** niet expliciet **waarschuwen** tegen de risico's van de nieuwe wetgeving en aandringen op passend **verzekeren**. In een aantal gevallen zullen werkgevers **terzake** zorgen voor hun **werknemers**,

maar lang niet in alle. Wie nu geen maatregelen neemt **ingeval** van overlijden, laat straks zijn nabestaanden onverzorgd achter. Zo geeft het Nibud (**Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting**) een heldere brochure uit aan de hand waarvan ieder z'n financiële **balans** kan opmaken. Voor aanvragen: **Publicatieservice Nibud**, Postbus **19260,3501 DG Utrecht**, of ☎ (030)2306715.

Voor de kortere termijn doemen echter serieuze problemen op. Naar schatting verliezen in **1998** **18.000 weduwen** en **22.500** weduwenaars hun uitkering. Velen van hen vallen naar het niveau van de bijstand. Dit zal spanningen geven. Naast het gemis van de partner is er **plots-Maps** een achteruitgang van **inkomen** van 1.000 à 2.000 gulden. Mensen verliezen het vertrouwen in de overheid en samenleving en dat zal de **kerk** een m g zijn.

E. van Middelkoop is lid van de GPV-fractie in de Tweede Kamer.

M

meegelezen

Bonders moeten blijven

In *Kerkinformatie* van mei 1997 schrijft Evert Mathies over de nieuwe secretaris-generaal van de Hervormde Kerk, dr. Bas Plaisier.

Door zijn achtergrond – eerst de Gereformeerde Gemeenten en later **sen** Hervormde Kerk die tot de Gereformeerde Bond **behoorde** – vindt hij, dat het vertrek van de Bonders **een ramp zou zijn voor** de Nederlandse Hervormde Kerk. Hij wil **graag iedereen erbij** houden:

'Besturen zie ik **vooral** als stimuleren en bemoedigen, communicatielijnen openhouden, ontmoetingen organiseren, verkeerde beelden van elkaar proberen **weg** te krijgen, ook in SoW-verband.'

Wat dat laatste betreft: in de kring van de gereformeerde bond wordt vaak te negatief over gereformeerden gedacht, in de **zin van**: die hebben **alleen** Kuiterts Algemeen **betwifteld christelijk geloof** in de boekenkast en van het oude gereformeerde belijden is niets **meer** over. Als je als gereformeerde altijd zo wordt bejegend voel je je op den duur **behoorlijk** op je ziel getrapt. **Anderzijds**: er zijn **nogal** wat gereformeerden die, als ze **naar de "bonders"** kijken, **ten onrechte zeggen**: zo dachten we 25 of 50 jaar geleden, dat hebben we helemaal achter ons. Kijk, zo moet het dus niet, we moeten open met elkaar kunnen communiceren. Als het erop aankomt wil het **gros** van de hervormden niet **zonder** bonders de VPKN in. En terecht, hun vertrek zou een ramp **voor de kerk zijn**. Plaisier noemde zich onlangs **ergens** 'confessioneel-evangelisch met een ruïne blik'. En hij is, zoals blijkt, positief over SoW.

Werkdruk

Ds. W. van Gorssel maakte in het Gereformerd *Weekblad* van 25 april jl. **een aantal opmerkingen** over de taak van de predikant. Die lijkt steeds moeilijker te **worden**:

Gezagsverlies

Het is niet voor het eerst dat deze **geluiden te horen zijn**. Wanneer we zeggen dat het ambt heel **wat** van de uiterlijke glans heeft verloren, dan staat dat **gelijk** met het intrappen van de bekende open deur. De **meeste predikanten zijn** qua uiterlijk niet **meer herkenbaar** – '**ze hebben een schutkleur aangenomen**', las ik ergens – maar **ook** binnen de gemeente hebben ze niet weinig **aan gezag** ingeboet. De **gemeenteleden zijn mondig** en laten dat **maaken ook**. Ze spreken **zonodig** hun dominee tegen of **ze leggen zijn** woord rustig naast zich **neer**. Je kunt **dat betreuren, maar er niet zo** veel aan veranderen. Of we moeten terugverlangen **naar** de tijd waarin de dominee altijd **gelijk** had **omdat** hij de dominee **was**, is intussen de vraag. De gemeenteleden van *Bérea* worden in de Bijbel geprezen boven die van Thessalonica omdat 'ze dagelijks **de Schriften onderzochten of deze dingen alzo waren**'. Die **aanvaardden dus ook** niet klakkeloos wat **hen** werd **voorgeschoteld**. Dat de **predikant gerespecteerd** diende te **worden** **terwille** van het ambt dat hij **bekleedt** is iets anders. Maar dat hoeft nog niet te **betekenen** dat hij mijlenver boven zijn gemeente **staat** en boven alle **kritiek** verheven is.

Takenpakket

Intussen is **zijn** takenpakket **aanmerkelijk** verzwaaard. Behaive het traditionele werk – prediking, cate-

chese en pastoraat – wordt van hem verwacht dat **hij** leiding kan geven aan vergaderingen, dat hij de motor is **van** allerlei bijbel- en gesprekskringen. Hij mag de bejaarden niet vergeten, maar moet ook **een antenne hebben** voor de jongeren in **zijn gemeente**. En in het pastoraat komt hij in aanraking met **problemen** die voorheen buiten **zijn** gezichtsveld lagen: homofilie, incest, samenwonen, enzovoorts. Daarbij hebben gemeenteleden dikwijls een verwachtingspatroon waaraan **geen** enkele dominee kan voldoen. Er zijn van die **lijsten** in omloop, **waarin het** allemaal wordt opgesomd: hij **moest** zus en zo zijn, **hij** moest dit en dat doen. Kortom, een schaap met vijf poten. Die **lijsten worden** vaak gepubliceerd in kerkbodes, als ludieke bladvullingen, zonder dat de **gemeente** voldoende beseft hoe **bloedserieus** dat allemaal overkomt bij hun dominee. Die loopt voortdurend op zijn **tenen**, met in zijn achterhoofd de frustrerende gedachte dat hij **nog allerlei** dingen moest laten liggen...

(...)

Ambt of functie

Ik denk dat het probleem ergens anders ligt. **Onze** tijd is ingesteld op rendabiliteiten '**efficiency**'. Dat **gaat** aan de kerk niet voorbij. Het ambt lijdt danig **aan** uitholling, en als gevolg daarvan **zijn** er kerkenraden en gemeenteleden **die de** predikant **beschouwen als** een soort functionaris, die ervoor ingehuurd is om zoveel mogelijk te presteren. Het besef dat hij **allereerst** herder is, die de kudde van de **Heere mag leiden en weiden**, is **zoekgeraakt**.
(...)

Wijze ouderlingen

In **vele** gevallen ontbreekt het ook onder ons aan wijze ouderlingen, die een dominee tactisch begeleiden. In het verleden deden **zulke** verhalen de ronde, van jonge predikanten die in **hun** eerste gemeente een tweede vorming **kregen** door het regelmatige, 'geestelijke contact met een begenadigde en begaafde ouderling. Zonder dat **iemand anders** daarvan **op de** hoogte was, **fungeerde** zo'n ambtsdrager d's 'praatpaal' voor de dominee, die ook **zijn** liefdevolle **kritiek** ter harte **nam**. Jaren later **kon** een predikant daar nog met dankbaarheid aan terugdenken en over preken. Het lijkt wel alsof dat tot het verleden behoort. Soms bereiken je verhalen van **kerkenraadsleden die** aan hun **predikant alleen** maar vragen: 'Bent u daar en daar al geweest?' Maar ook van predikanten die na een goedbedoelde opmerking van een ouderling over de inhoud van de preek, reageren met: 'Hebt u theologie gestudeerd of ik?' Het zullen hopelijk uitzonderingen zijn, **maar** als er iets van waar is, dan zijn het bewijzen voor het feit dat er aan de verhouding tussen kerkenraad en predikant iets **mankeert**, en dat beiden onvoldoende zicht hebben op het ambt als dienende taak in de gemeente van Christus. Laten kerkenraden beseffen dat ze niet een werknemer **in** dienst hebben, wiens prestaties **zij** van tijd tot tijd moeten beoordelen. En laten **dominees zich** niet verheffen **op** hun ambtelijke waardigheid, maar zich evenmin laten degraderen tot functionarissen. Ze zijn geen knechtjes van de gemeente of werknemers van de kerkenraad, maar dienaren van Christus en **van** het Woord.

Taakverzwaring

In *De Wekker* van 18 april jl. **schrijft** prof. dr. W.H. *Velema* over hetzelfde onderwerp. Het **werk van** een predikant is moeilijker en zwaarder dan vroeger. De taak is **wel** dezelfde, maar de omstandigheden waaronder die

taak moet worden vervuld, verschillen heel wat.

Complexer en gecompliceerder

Mijn conclusie uit het bovenstaande is, dat het leven complexer en gecompliceerder is geworden. Dat werkt door in de opstelling en de instelling van mensen.

Om het samen te vatten: er doen **zich** ingrijpende problemen voor.

Die waren er **vroeger** ook wel, **maar** minder in kwantiteiten kwaliteit. Het was niet zo diepgaand en niet zo omvangrijk noch talrijk als thans. Men **begrijpe mij** goed. Ik wil de problemen van vroeger niet bagatelliseren. Ik ben wel overtuigd van een **enorme** verschuiving die **voor** de predikanten verzwaring meebrengt.

Het tweede is, dat de burgers van ons land kritischeren **zelfstandiger zijn** geworden. Zij doen snel een beroep op **hun** rechten en hebben niet alleen hun verwachtingen, **maar** ook hun eisen. Op enige wijze werkt dit door in de kerk; bij de een meer dan bij de ander. Predikanten stuiten erop, tot in de omgang met catechisanten toe; of misschien wel juist daar.

Dit alles maakt het werk van predikanten zwaarder. Ik gebruik **weer** de beide termen: in kwantiteit en in kwaliteit. Zowel wat betreft de omvang en de diepte van de **problemen** als wat betreft de hoeveelheid van het werk.

Niet leven met de blik naar het verleden

Deze artikelen verschijnen niet in het blad voor **ambtsdragers**, maar in ons kerkelijk orgaan. Dat betekent dat de lezers, **kerkleden** en jongeren, uitgenodigd worden **mee** te denken.

Voordat ik op enkele mogelijkheden wijs om de taak van de predikant in het licht van **deze** problematiek enigszins te verlichten, onderstreep ik dat ik **al deze** veranderingen niet zonder **meer** negatief **oordeel**. Wij kunnen niet leven **van** de **wens**: was het nog **maar** als vroeger. Dan keren we de blik naar

het verleden in plaats van naar de toekomst. Wij staan in de situatie van vandaag. Wij hebben te maken met mensen die de problemen van vandaag beleven. Predikanten behoren **zelf** ook tot **deze** mensen.

Hulp is nodig

Het gaat erom op een **bijbelse, christelijk, liefdevolle en wijze manier op deze veranderingen in** te spelen.

Daarvoor hebben predikanten hulp nodig. Allereerst **het** meeleven, **meedenken** en **meespelen** van de **kerkenraad**. Wat ik hier aan de orde stel, zou in een kerkenraad besproken **moeten** worden. Daardoor zal de predikant zich geruggesteund weten, terwijl de moeite een zaak van de hele kerkenraad **wordt**. Vervolgens zouden predikanten **in** classicaal en regionaal verband over deze **zaken** moeten spreken. Zij delen dan in **elkaars** moeiten en kunnen anderen met hun eigen oplossingen en ervaringen **van** dienst zijn.

Tenslotte is te overwegen of er **van** uit de **universiteit** iets gedaan zou kunnen worden. In het verleden zijn er wat we nu noemen, **nascholingsdagen** georganiseerd. Zou iets dergelijks niet opnieuw mogelijk en nodig zijn? Ik beseft dat dit een verzwaring is voor de broeders die aan de universiteit werken.

Toch vraag ik me af: Ligt hier niet een mogelijkheid, ja zelfs een **taak**. Die moet goed **voorbereid** worden en dan gemeenschappelijk uitgevoerd worden.

Beroepbaar¹

Kandidaten:

M.A. van Leeuwen, Planetenweg 176, 1873 BK IJmuiden, ☎ (0255) 533451.
E.J. Oostland, Cellebroedersweg 2, 8261 GW Kampen, ☎ (038) 3317247.
J. Werkman, Helperweststraat 28, 9721 BR Groningen, ☎ (050) 5250816.

Beroepen te Hardenberg-Oost (wijk Midden, derde predikantsplaats): **H. Drost te Brunssum-Treebeek** (wijk Venlo, evangelisatie-opdracht); te **Smilde**: **J. Werkman**, kandidaat te Groningen. Bedankt voor Groningen-Zuid: **A.O. Reitsema te Bunschoten-West**; voor Terneuzen: **M. H. Oosterhuis te Hattem**.

Geslaagd

Kampen – Aan de Theologische Universiteit slaagden **voor het doctoraal examen**: **G.H. Hutten te Groningen**, **F.G. aan het Rot te Kampen**, **R.A. Schipper te Weesp** en **P.H. Vos te Rampen**. Voor het applicatief doctoraal examen is geslaagd: **ds. P.A. Strating te Rijswijk**.

Emeritaat

Groningen – Op D.V. 12 juni a.s. hoopt ds. A. Kamer met emeritaat te gaan. In verband hiermee nam ds. Kamer op zondag 25 mei jl. afscheid van de gemeente te Groningen-Noord tijdens de middagdienst in de Noorderkerk, Akkerstraat 28 te Groningen. Aanvang 14.30 uur.

¹ Nieuwe opgaven en wijzigingen: W.L. de Graaff, ☎ (038) 3331201.

Afscheid

Kampen – Op donderdag 29 mei jl. werd in de Stadsgehoorzaal, Burgwal 84 te Kampen, een samenkomst georganiseerd door de senaat van de Theologische Universiteit (mede namens het curatorium), waarin afscheid genomen werd van **prof. dr. J. Douma**.

Prof. Douma was werkzaam aan de Universiteit als hoogleraar Ethiek en Encyclopedie van de theologie, hij vervulde die functie van 8 september 1970 tot aan zijn afscheid op 29 mei jl.

Tijdens de bijeenkomst, die om 14.00 uur aanving, hield prof. Douma een afscheidscollege onder de titel 'Met algemene of met christelijke argumenten?'

Na de bijeenkomst was er, van 17.00-18.00, een receptie.

Adreswijzigingen e.d.

Amersfoort-Oost * Diaconie: **E. Marsman**, Ronhaarstraat 63, 3815 MB, ☎ (033) 4727131.
Groningen-Noord * Irian-Commissie: Postbus 41 193, 9701 CO, ☎ (050) 3130102 (na 18.00 uur) (p. 39).

UIT DE KERKEN

Haren * Predikant: **J. de Vries**, Guido Gezellelaan 8, 3842 XL Harderwijk, ☎ (0341) 412738 (p. 41).

Nijverdal * Kerkenraad: Mevr. J.J. Mak-Versteeg, Grotestraat 181a, 7441 GR (p. 78).

Bladen * Stimulans, t.a.v. Kees Nelemans, Muizenberglaan 65, 4822 TX Breda (redactie-adres) (p. 270).

Studentenverenigingen * Vereniging van Gereformeerde Studenten te Wageningen: **Evert-Jan Uringa**, praeses; **Michiel Suurmond**, abactis, ☎ (0317) 411231; **Anneleen Kuijsten**, fiscus; **Martijn Veen**, assessor; Postadres: Postbus 369, 6700 AJ (p. 225).

Hé: boek voor de komende zomermaanden

Ronald-trilogie

Ali C. Drost-Brouwer

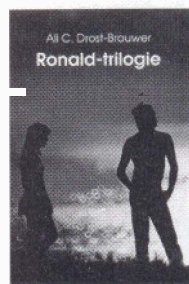
720 pag., gebr., f 17,50

Verrijgbaar bij de boekhandel

OOSTERBAAN & LE COINTRE B.V.

Postbus 25 - 4460 AA Goes - tel. 0113-215591

Datum	Radio/TV	Tijd	Plaats	Predikant
06-07-97	Radio	17.00 uur	Gent	ds. A.A. Kramer
13-07-97	Radio	17.00 uur	Heemse	ds. G. Treurniet

